

Vrede

Jeg begynder med at beskrive nogle stærke advarsler mod vrede, dernæst beskriver jeg et realistisk syn på vores vrede, og endelig kommer jeg ind på Jesu og Guds vrede.

1) Advarsler mod vrede

Vi har nogle stærke advarsler mod vrede i Bibelen. Vi finder dem i GT og NT, og jeg har valgt at tage tre advarsler fra NT.

a) Du må ikke begå drab (Matt 5,21-26)

Det handler om buddet om ikke at begå drab, og Jesus viser, at dette bud gælder handling, følelse (vrede) og skældsord. Som eksempel på, hvornår buddet overtrædes, siger Jesus:

Enhver, som bliver vred på sin broder.

Vreden er overtrædelse af buddet, for i sin vrede ønsker man at slå en anden ihjel. Jesus beskriver her en destruktiv form for vrede. Det er den aggressive vrede, der rummer et element af ondskab i sig, og som vil skade og ødelægge en anden. Den form for vrede er synd. Vreden er en overtrædelse af det femte bud.

b) Ef 4,26-27: Aflæg vreden

Dette er den anden advarsel, jeg trækker frem. Ef 4,26-27 lyder i den danske oversættelse:

*Bliv blot vrede, men synd ikke. Lad ikke solen gå nedover jeres vrede,
og giv ikke plads for Djævelen.*

Ordene *bliv blot vrede, men synd ikke* kan man forstå som en opfordring til at blive vrede eller som en tilladelse til at blive vrede. Det betyder, at det er i orden at blive vred. Vrede er legitim hos den kristne. Dette indtryk forstærkes, når man ser på tilføjelsen: *men synd ikke*, som kan forstås på den måde, at vrede ikke er synd. Vrede og synd er adskilte. Sådan forstår mange disse to vers, men jeg tror ikke, at det er rigtigt. Vi taler altid om, at vi skal læse vers i Bibelen i deres sammenhæng, og her har man faktisk glemt sammenhængen.

1) Sammenhængen handler om det gamle og det nye menneske. Ef 4,22-24:

*at I skal aflægge det gamle menneske, som hører til jeres hidtidige levned,
og som ødelægges af sine forføriske lyster,
og at I skal fornyes i sind og ånd, og iføre jer det nye menneske,*

skabt i Guds billede med sandhedens retfærdighed og fromhed.

Det handler altså om det gamle menneske, og det er det menneske, vi var, før vi kom til tro. Det er mennesket, der er behersket af synd. Det gamle menneske har nogle karakteristiske, som vi skal aflægge. Og så handler versene om det nye menneske, og det er det menneske, vi forvandles til, når vi kommer til tro. Det nye menneske har nogle karakteristika, som vi skal iføre os.

Sammenhængen handler altså om det gamle og det nye menneske, og i vers 25-32 giver Paulus fire konkrete eksempler på, hvad de skal aflægge. Det er løgnen i vers 25, det er vreden i vers 26. Det er tyveri i vers 28, og det er et råddent ord i vers 29. Så løgnen, vreden, tyveri og det råddne ord er noget de skal aflægge. Det er synd.

2) Vi har i vers 31 en sammenfatning:

Al forbitrelse og hidsighed og vrede og råb og spot skal ligge jeg fjernt

I denne sammenfatning er vreden noget negativt, som de skal holde sig fra. Sammenfatningen bekræfter, at vreden er noget negativt og synd.

3) I sammenfatningen i vers 31 har vi en slutning:

Ja, al ondskab

Denne slutning viser, at vreden hører sammen med ondskab og er et eksempel på ondskab. Vrede er ondskab.

4) I vers 32 opstiller Paulus en kontrast:

*Men vær gode mod hinanden, vær barmhjertige og tilgiv hinanden,
ligesom Gud har tilgivet jer i Kristus.*

Denne kontrast sætter vreden i modsætning til godhed, barmhjertighed og tilgivelse. Vreden hører da til på det ondes side og ikke det godes side. Vreden er da ond og vil det onde og rummer ikke det gode. Vreden er ubarmhjertig og rummer ikke barmhjertighed. Vreden er hård og kold og rummer ikke tilgivelse. Denne form for vrede skal aflægges.

Nu har vi sat vers 26-27 ind i sammenhængen og bestemt vreden som noget ondt, der skal aflægges, og med den baggrund vender vi tilbage til vers 26. Der står ifølge den græske tekst:

Bliv vrede, men synd ikke.

Ordet blot har man indsat i sætningen, men det står der ikke. Når vreden er noget negativt, som skal aflægges, så kan vi ikke forstå det som en opfordring. Det ville da være en opfordring til synd. Vi har en bydeform – en imperativ – og sådanne nogle kan betyde meget forskelligt. En af mulighederne er, at bydeform kan være tolererende. Den kan man gengive meningsmæssigt på denne måde: Hvis I bliver vrede, og det gør I. Denne forståelse passer fint ind i sammenhængen. Paulus siger da med denne tolererende bydeform: Jeg ved godt, at I bliver vrede. Det kan ikke undgås, men når I bliver vrede, så synd ikke. Ordene *men synd ikke* betyder da, at de ikke skal give udtryk for deres vrede i ord eller handling. De skal holde den inde i dem selv. De skal ikke give udtryk for den, for denne vrede er ond og gør andre ondt.

Paulus fortsætter: *Lad ikke solen gå nedover jeres vrede*. Denne formaning fortæller, at vreden er så farligt, at de ikke skal holde fast i den. De skal derimod slippe den hurtigst muligt. De skal slippe den senest ved solnedgang.

Paulus slutter i vers 27: *Og giv ikke plads for Djævelen*. Vreden er farlig, fordi den giver Djævelen adgang til os. Vreden giver Djævelen anledning til at friste os til at bruge denne vrede. Denne vrede er Satans allierede.

I Ef 4,26-27 beskriver Paulus vrede som et af det gamle menneskes karakteristika; den er noget ondt, som vi skal aflægge.

c) Jak 1,19-20

Dette er den tredje advarsel mod vreden, som jeg vil trække frem. Jak 1,19-20:

Det skal I vide, mine kære brødre:

Enhver skal være snar til at høre, men sen til at tale, sen til vrede,

for et menneskes vrede udretter intet, der er retfærdigt for Gud

Her kommer der en opfordring til at være sen til vrede, og sen til vrede peger på, at vreden ikke er noget godt. Det bekræftes i begrundelsen i vers 20. Vreden virker ikke noget retfærdigt. Der er altså tale om en negativ vrede, som ikke virker det, som Gud vil. Derfor skal vi være sene til vrede. Den skal ikke bare slippes løs og få lov til at blusse op.

Jeg har været inde på tre advarsler mod vreden. De handler alle om en negativ vrede; en destruktiv vrede i Matt 5; en ond vrede i Ef 4 og en vrede, der fremmer uretfærdighed i Jak 1. Vi har også set,

at Bibelen har et realistisk syn på vreden. Det er tydelig i Ef 4 og Jak 1. Paulus og Jakob erkender, at vi bliver vrede, og at det ikke kan undgås. Dette er det realistiske syn på vreden. Men samtidig formaner de til at kontrollere vreden, så den ikke kommer til udtryk.

2) Den retfærdige vrede

Vi har indtil nu set på den destruktive, onde og uretfærdige vrede, men betyder det, at vi ikke må blive vrede. Er enhver form for vrede noget negativt og synd? Det er spørgsmålet. Vi taler om den grænsesættende og beskyttende vrede og ofte om den retfærdige vrede. Findes den hos mennesker? Så vidt jeg kan se, har vi ikke nogen principielle udsagn, der legitimerer vrede. Men vi har Jesus. Han er også et forbillede, og vi har udsagn, der fortæller, at han bliver vred. Det gælder Mark 3,5:

*Og han så rundt på dem med vrede,
og bedrøvet over deres forhærdede hjerte sagde han til manden:
Ræk hånden frem.*

Vreden skyldes farisæernes ubarmhjertighed over for manden med den visne hånd. De er i opposition til Guds bud og Guds frelse, for Gud vil helbrede. Mark 10,14:

Men da Jesus så det, blev han vred

Vreden skyldes, at disciplene hindrer, at nogen bliver frelst. Det er to eneste sikre steder, der taler om Jesu vrede.

Gud er også et forbillede for os i hellighed, i kærlighed og i vrede, og Guds vrede er en reaktion på ubarmhjertighed (Matt 18,34), mishandling af hans udsendinge (Matt 22,7), på afvisning af hans frelse (Luk 14,21), og på synd. Rom 1,18:

For Guds vrede åbenbares fra himlen over al ugudelighed og uretfærdighed ...

Rom 2,5:

Med dit hårde og ubodfærdige hjerte samler du dig vrede på vredens dag.

Rom 2,8:

Over dem der ... er ... lydige mod uretten, kommer vrede og harme

Ef 5,6:

Om det, der nedkalder Guds vrede over ulydighedens børn

Modstand mod Gud, hindring af frelsen og synd fremkalder Guds vrede. Og når vi taler om synd så taler vi om ubarmhjertighed, uretfærdighed og ondskab.

Gud er hellig, og vreden er hellighedens reaktion imod synd. Gud er kærlighed, og vreden er kærlighedens reaktion imod synd. Som kristne har vi del i Jesu vrede og Guds vrede over synden og dens konsekvenser, og denne vrede er derfor hellig og en kærlighedens reaktion.

Vreden er en sindsstemning, som vi kan karakterisere med ord som uvilje imod eller modvilje imod en anden, og det er karakteristisk for vreden, at den slår ud i ord eller handling. Vreden er da både en sindsstemning og en reaktion.

Vi har set eksempler på den onde vrede, som er destruktiv, og som vi skal lægge fra os, og vi har set eksempler på den gode vrede hos Jesus og Gud, og denne har vi del i som kristne. Det er den retfærdige vrede. Men der er en markant forskel. Vrede er både en sindsstemning og en reaktion, men som kristne i personlige relationer har vi ikke del i Guds reaktion mod vreden, nemlig hans straf. Den er forbeholdt Gud. Dog kan man sige, at vi som myndigheds personer i samfundet administrerer Guds vrede over ondskab (Rom 13,4).